

HORVÁTH RICHÁRD

VAS MEGYE TISZTSÉGVISELŐI A KÉSŐ KÖZÉPKORBAN (1458–1526)*

A magyarországi középkorkutatás egyik régi hiányossága az országos és regionális archontológiák foghíjas volta térben és időben egyaránt. E fontos társadalom- és politikatörténeti segédlet, noha általános európai gyakorlat szerint nem jelentősebb sok más részterület kutatásában nélkülözhetetlen eszköznél, mégis kiemelt szerepet játszik a hazai kutatásokban. Ennek oka a sajátos magyar forrásviszonyokban, azaz a központi (királyi) levéltár teljes hiányában keresendő. Amit nálunk szerencsésebb forrásadottságokkal rendelkező vidékeken természetesen módon tudhat a kutató vagy az érdeklődő (lett legyen az bármilyen kézenfekvőnek tűnő információ is), azt itthon fáradságos és tévedésektől sem mentes munkával kell kideríteni.¹ Alighanem első olvasatra furcsának tűnhet, különösképp az újabb kori „adatbőséggel” történő összehasonlításban, de akad az 1458–1526 közötti háromnegyed évszázadból olyan időszak, amikor bizony még az országos méltóságviselők meghatározása is nehézségekbe ütközik. Amikor pedig figyelmünket a vidéki Magyarország legfőbb igazgatási egységei, nevezetesen a megyék felé fordítjuk, a feltártság aránya értelemszerűen sokkalta rosszabb.

Előtanulmányok pedig akadnak bőségesen. A XIX. század második felétől fogva egyre több megye készítette el történeti összefoglalóját, sőt még országos kezdeményezésként megyetörténeti összefoglalások is készültek a század végén. A korszak hagyomá-

* A dolgozat elkészítését a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (BO/00263/09/2. sz.), a forrásfeltárást pedig az OTKA T 48460. számú pályázata támogatta.

1 A módszerre: ENGEL Pál: Archontológia. In: *A történelem segédtudományai*. Szerk.: Bertényi Iván. Budapest, 1998. 29–36.

nyosan pozitivistá tudományszemléletéből fakadóan e művek jó része számos új adatot hozott archontológiai téren is, de teljességre való törekvésről, országos áttekintésről még szó sem volt. Ennek igénye a XX. század második felétől lépett föl, nem függetlenül persze a külhoni hatásoktól, a klasszika-filológiából a középkorkutatásba „átszivárgó” propozográfia módszertának elterjedésétől. Napjainkra a helyzet folyamatosan javul. Az 1301–1457 közötti esztendők kézikönyve másfél évtizede jelent meg,² míg politikatörténeti és forráskiadási feltárómunkák mintegy „melléktermékeként” számos megye modern, jelzetekkel ellátott, az elérhető teljes irodalmi és levéltári anyag felhasználását célul kitűző, 1458 utáni archontológiai adattára is napvilágot látott.³ Ráadásul az utóbbi esztendőkből megindult a Magyar Királyság tisztségviselőinek 1458–1526 közötti időszakra vonatkozó és teljességre törekvő gyűjtése, ennek keretében a megyei archontológiák egységes szempontú és szerkezetű összeállítása is. E majdani adattár egy fejezete kíván lenni az alább olvasható vasi közlemény is, ami ugyancsak nem nélkülözi az előzményeket.

- 2 ENGEL Pál: *Magyarország világi archontológiája 1301–1457*, I–II. Budapest, 1996. (*História Könyvtár. Kronológiák, adattárak* 5.) (a továbbiakban: ENGEL: Arch.)
- 3 Az eddig megjelent részleges vagy teljes, lehetőség szerint teljességre törekvő, levéltári adatokat is felhasználó késő középkori megyei archontológiáink az alábbiak: **Abauj (1138–1526)**: HORVÁTH Richárd: Adalékok a Szapolyaiak északkelet-magyarországi felemelkedéséhez. *Analecta Mediaevalia I. Tanulmányok a középkorról*. Szerk.: Neumann Tibor. Budapest, 2001. 110–111. (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Medieviztika Tanszékének kiadványsorozata); NOVÁK Veronika: Nyitra, Bars és Abauj vármegyék tisztségviselői és oklevélkiadásuk 1526-ig. In: *Szabolcs-szatmár-beregi levéltári évkönyv* XVI. Szerk.: Henzsel Ágota. Nyíregyháza, 2003. (a továbbiakban: NOVÁK: Nyitra, Bars, Abauj) 35–43. **Bars (1156–1525)**: NOVÁK: Nyitra, Bars, Abauj 43–48. **Bereg (1299–1526)**: NEUMANN Tibor: Bereg megye hatóságának oklevelei (1299–1526) (*Szabolcs-szatmár-beregi Szemle füzetek* 3.). Nyíregyháza, 2006. 15–23. **Győr (1318–1526)**: HORVÁTH Richárd: Győr megye hatóságának oklevelei (1328–1525) Győr, 2005. 28–32. (*A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások* 1.) **Heves (1323–1526)**: HAVASSY Péter: Heves megye középkori tisztségviselői. (*Studia Agriensia* 6.) Eger, 1986. 24–44. **Hont (1156–1525)**: BAKÁCS István: Hont vármegye Mohács előtt. Budapest, 1971. 439–441. **Hunyad (1333–1526)**: W. KOVÁCS András: Administrația Comitatului Hunedoara în Evul Mediu. In: *Sargetia (Acta Musei Devensis)* XXXV–XXXVI. Deva, 2008. 29–65. (Itt kell megjegyezni, hogy W. Kovács András a közeli jövőben szándékozik publikálni az összes erdélyi megye középkori archontológiáját: Az erdélyi vármegyék középkori archontológiája. Kolozsvár, 2010. [Kézirat, sajtó alatt] Ehelyütt is megköszönöm a szerzőnek, hogy kéziratát annak megjelenése előtt rendelkezésemre bocsátotta.) **Nyitra (1105–1526)**: NOVÁK: Nyitra, Bars, Abauj 48–55. **Pest (1319–1525)**: TRINGLI István: Pest megye a késő középkorban. In: *Pest megye monográfiája* 1/2. (A honfoglalástól 1686-ig) Torma István közreműködésével szerk.: Zsoldos Attila. Budapest, 2001. 187–191. **Somogy (1266–1524)**: BORSA Iván: Somogy középkori alispánjai – A Mohács előtti megyei archontológia ügye. In: *Somogy Megye Múltjából. Levéltári évkönyv* 13. Szerk.: Kanyar József. Kaposvár, 1982. 11–14. **Tolna (1193–1526)**: SZAKÁLY Ferenc: Ami Tolna vármegye középkori okleveleiből megmaradt. Szekszárd, 1998. 38–66. **Turóc (1332–1526)**: BORSA Iván: Turóc vármegye ispánjai és alispánjai 1526-ig. *Levéltári Közlemények* 60. (1989) 203–217. **Szabolcs (1287–1526)**: PITI Ferenc: Szabolcs megye hatóságának oklevelei I. (1284–1386) Budapest–Nyíregyháza, 2004. C. TÓTH Norbert: Szabolcs megye hatóságának oklevelei II. (1387–1526) Budapest–Nyíregyháza, 2002. 13–16. **Szatmár (1284–1526)**: C. TÓTH Norbert, NEUMANN Tibor, PITI Ferenc: Szatmár megye hatóságának oklevelei (1284–1526) Nyíregyháza, 2010. (a továbbiakban: Szatmár) 27–41. **Ugocsa (1288–1526)**: C. TÓTH Norbert: Ugocsa megye hatóságának oklevelei (1290–1526) Budapest, 2006. 17–23. **Veszprém (1437–1526)**: C. TÓTH Norbert: A világi igazgatás Magyarországon a Zsigmond-korban, különös tekintettel Veszprém megyére. In: *Megyétörténet. Egyház- és igazgatástörténeti tanulmányok a veszprémi püspökség 1009. évi adománylevele tiszteletére*. Szerk.: Hermann István és Karlinszky Balázs. Veszprém, 2010. 331–339. **Horvát Richárd: Veszprém megye tisztségviselői a későközépkorban (1458–1526)**. Fons 7. (2000) 252–266. **Zala (1138–1526)**: HOLUB József: A főispánok, és szolgabírák 1526-ig. Uő.: Zala megye története a középkorban I. Pécs, 1929. 441–485., Zala megye archontológiája 1138–2000. Szerk.: Molnár András. Zalaegerszeg, 2000. 244–252. (a vonatkozó rész Bilkei Irén munkája) – Végezetül Bars, Turóc és Trencsén megyék 1486–1490 közötti választott esküdteinek listáit lásd: NEUMANN Tibor: Választott nemesi esküdtek Nyitra megyében. (Az 1486. évi 8. tc. végrehajtása) *Századok* 139. (2005) 282–284.

Oly sok más megyéhez hasonlóan Vasban is folytak hely- és településtörténeti vizsgálatok az elmúlt másfélszáz esztendőben. Ezek eredményeképpen sok archontológiai adat is napvilágra került, mégis hosszú ideig rendszerezésük nem történt meg. Ezt elsőként Reiszig Ede végezte el a két világháború közötti időszakban.⁴ Ráadásul munkája jelen sorok írójának helyzetét annyival is kényelmesebbé teszi, hogy a könyve megjelenését megelőző évtizedek idevágó szakirodalmát is összefoglalta.⁵ Közleménye saját korában a legjobbak közé tartozott, s arról sem tehet, hogy az eltelt hetven esztendőben forrásmeretünk sokat javult, ennél fogva elérkezett az ideje egy új megyei archontológia összeállításának.

Említettem, az elkövetkezők egy országos adatközlés részletei lesznek, de, és ezt fontos hangsúlyozni, nem pontosan az itt olvasható formában. Az egykori Magyar Királyság majdani 1458–1526 közötti archontológiai kézikönyve ugyanis nem töltheti be egy propográfiai-életrajzi adattár szerepét, egészen pontosan csak korlátozottan. Még akkor sem, ha ennek elkészülte jelentős mértékben segíthetné a lokális és az országos kutatásokat egyaránt. Ilyesféle feltárások csak esetenként oldhatók meg, s erre vállalkozik a mostani közlemény is. Mert lett légyen bármily fontos segédlet egy archontológia, önmagában állóan hatáskora korlátozott. Ahhoz, hogy megfelelő mélységű és megbízhatóságú adatokat szolgáltatson, szükséges, hogy rendelkezésre álljanak a régió más megyei adatsorai, a megyebeli várak várnagyi listái, a főispánok politikai, családi kapcsolatrendszerét feltáró táblázatok, feldolgozások. Az alábbiakban tehát az érdeklődő egy ilyesféle, kiegészítő adatokkal „feltöltött” archontológiával találkozhat. A főispánok esetében ezt egy rövid politikai pályafutásukat bemutató életrajzi vázlat, az alispánoknál pedig ismert – ahol volt ilyen – további, más megyébéli alispánságukat és esetleges várnagyságukat felvillantó összefoglaló képezi.⁶

Az adatközlések minden esetben az illető személy *első felbukkanásakor* külön lábjegyzetben kaptak helyet. Meg kell jegyezni, hogy az itt olvasható tisztségek sora és azok időhatárai mindenkor a *kutatások jelen állását* tükrözik, és a legtöbb esetben aligha tekinthetők véglegesnek. Mindazonáltal a megyei igazgatás, a régió eseményei és a nemesi társadalom alakulásának kutatói számára nélkülözhetetlen politikai, familiárisi kapcsolatok feltárására nyílik mód általuk. A jegyzetekben olvasható tisztségeknél mindig az első és utolsó ismert előfordulást tüntettem föl, a tételes adatközlések túlzottan megterhelték volna a közleményt. Amikor csak lehetőség volt rá, a szakirodalmi és adattári utalásokból átvett adatokat egybevettem a levéltári forrásokkal, ha kellett, a korábban ismert adatokat módosítottam. Azt is természetesen kell vennünk azonban, hogy az életrajzi információk nagy hányada efféle irodalmi, adattári utalásból származik.⁷ Az alább előforduló több tucat jelentős vagy kevésbé jelentős politikai szereplő életére vonatkozóan nem lehetett szó átfogó és szisztematikus országos levéltári kutatásról.

Néhány szó a közlés módjáról. Oly alkalmakkor, amikor az ispán személye nem volt meghatározható, az általános gyakorlatnak megfelelően [szögletes] zárójelben szerepel ennek meghatározása, és persze időszaka. Az ispánokat normál betűtípus és tipográfiai kiemelés jelzi, míg az alispánok kisebb betűmérettel, illetőleg a szolgabírák és megyei kiküldöttek ne-

4 REISZIG Ede: Vas vármegye tisztikara a középkorban. Kőszeg, 1940. (a továbbiakban: Reiszig)

5 Uo. 3–5.

6 Hasonló eljárással készült Szatmár megye közeljövőben megjelenő archontológiája is. In: Szatmár.

7 A legfontosabbak: REISZIG Ede: A Kanizsaiak a XV. században. In: *Turul* 55. (1941) 22–31., 71–81. (a továbbiakban: REISZIG: Kanizsaiak), FÜGEDI Erik: A 15. századi magyar arisztokrácia mobilitása. Budapest, 1970. (a továbbiakban: FÜGEDI: Arisztokrácia), ENGEL Pál: Magyar középkori adattár. Magyarország világi archontológiája 1301–1457. *Középkori magyar genealógia*. Budapest, 2001. PC CD-ROM.

vei kurziválva olvashatóak. A megyei oklevelek keltezési helyét nem találja meg az érdeklődő, mert e tekintetben könnyű helyzetben vagyunk. Két – korszakunk eleji – alkalmat és egy 1526. évi megyegyűlést leszámítva a vasi sedria helye minden esetben Vasvár volt. Esetünkben tehát meglehetősen „konzervatív” megyével van dolgunk, hisz Vasvár jelentősége e tekintetben már a XIV. század közepétől igazolható, ami még korántsem tekinthető országos jelenségnek.⁸ Az adatközlés mikéntjének befejezéséül ehelyütt kell elmondani, hogy megyénktől három esztendőből (1469., 1485., 1513) maradt *Nos, universitas...* címzéstípussal ellátott oklevél.⁹ Az utóbbi évek átfogó kutatása igazolta, hogy ezen *intitulatio*-forma ritkasága és sajtásága, jogi közösséget kifejező volta mindenképp egy arhontológia kiegészítéséül kívánkozik.¹⁰

Végezetül a Függelékről. Ebben két oklevél kapott helyet. Az első egy meglehetősen ritka irattípus: ispáni kinevező oklevél. Jelentőségét ritkaságán kívül az adja, hogy nem egyszerű kinevezésről van benne szó, hanem a vasi ispáni tisztség Kanizsaiak és Gersei Petők közti megosztásáról. A másodikban pedig a király (jó eséllyel feltételezhetően)¹¹ vasi birtokoknak az ő akaratából történt korábbi elfoglalását szünteti meg. A parancslevél címetjei: Szapolyai István és Kanizsai László, s nem az ekkor megyésispáni tisztséget betöltő Szécsi Miklós. Szapolyai ittléte is meglepő (bár ő a szomszédos Veszprémben is birt több váruradalmat), ám Kanizsai beemelése hirtelen furcsának hat. Pusztán azért került volna bele, mert a megye egyik legtekintélyesebb birtokosa? Lehet, de azt sem feledhetjük, hogy 1476-tól már vasi ispán, így ebbéli működésének „politikai előkészületeit” is gyaníthatjuk az oklevél hátterében.

Ami a közölt adatsorokat illeti, a szolgabírákról ehelyütt nem kívánok hosszabban szólni. A megyék igazgatásában, az adószedésben, a róluk nevezett járások azonosításában stb. betöltött fontos szerepük, megfontolt személyi változásaiak régtől ismertek a hazai kutatás számára, elsősorban Tolna megye esettanulmányán keresztül.¹² Vasi névsoruk – már mint a forrásokból kihüvelyezhető névsoruk – az alábbiakban is olvasható. Sokkal fontosabbak számunkra most az alispánok és az ispánok.

Egykor volt hivataluk regionális tekintélyét nem véve figyelembe, fontosságukat egy roppant egyszerű tény adja: e csoportról lehet egyáltalában valamiféle életrajzi adattár-félét összeállítanunk. A megyei alispánok sora – minthogy többségük a velük egy időben ispáni tisztséget viselő személlyel bizonyos fokú familiárisi szövetségben állt – egy-egy jelentősebb régióbéli arisztokrata család hatalmi befolyásának változásáról tanúskodhat, esetleg általa-

8 CSUKOVITS Enikő: Sedriahelyek – megyeszékhelyek a középkorban. In: *Történelmi Szemle* 39. (1997) 385. – A kivételek: 1460. okt. 26.: Sárvár (DL 58134.); 1461. máj. 7.: Sárvár (DL 44980.); 1526. júl. 10.: Karakó (DF 253297.)

9 1469: Házi 32. 619. – 1485: DL 93563. – 1513: DL 101579.

10 TRINGLI István: Megyék a középkori Magyarországon. In: *Honoris causa*. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére. Szerk.: Neumann Tibor és Rácz György. Budapest–Piliscsaba, 2009. (a továbbiakban: TRINGLI: Megyék) 511. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 40. – *Analecta medaevalia* III.)

11 Az iratban a birtokok megyebéli elhelyezkedése nincs megadva. Vasi voltokra abból gondolhatunk, hogy a birtokos Sitkei Gothárdfiak nem számítottak országos birtokosnak, szerény fekvőségeik Vasban, illetőleg a vasi–zalai (Véged) meg a vasi–veszprémi (Vinár) határvidéken összpontosultak. CSANKI Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában I–V. Budapest, 1890–1913. III. 122., 260.

12 SZAKÁLY Ferenc: Tolna megye középkori szolgabírái. (Esettanulmány) In: *Történelmi Szemle* 39. (1997) 411–424. – A járások kérdésköréhez, megyénk középkori járáshálózatának térképével lásd: C. TÓTH Norbert: Lehetőségek és feladatok a középkori járások kutatásában. In: *Századok* 141. (2007) 390–470. (Vas megye térképe: 470.)

nosítható karrier-típusokat is biztosíthat. Amikor pedig az igazolható vagy sokszor csak feltételezett familiáris kapcsolat hiányzik, különösképp izgalmas egyedi vizsgálatokra nyílik lehetőség. Több megyénknél is előfordul ugyanis a Mátyás- és a Jagelló-korban, hogy az ispánok listája erősen hiányos. Ilyenkor sokszor csak a fenti vizsgálatok segíthetnek, amint erre Szabolcs megye példáján láthatunk is eredményeket.¹³ Vagy ugyanezzel a módszerrel lehetett kimutatni például Szapolyai Imre informális politikai befolyását Abaúj és Zemplén megyékben az 1460-as években, amikor ezek élén még bizonyosan nem ő állt ispánként.¹⁴ Sőt, az ispán befolyása (még ha már nem is a „klasszikus” középkori familiaritás viszonyai között) a vármegyei alispánra és további tisztségviselőkre, egészen az újkorig meg-megragadható.¹⁵ Vas esetében sem reménytelen ennek alkalmazása, legyen elég csupán Monyorókeréki Ellerbach János 1485. évi vagy Felsőlendvai Szécsi Miklós 1500. évi, jó eséllyel feltételezhető ispánságaira utalni, amelyekről eddig nem volt tudomásunk.

Az ispánokról szólva már csak egy megállapítani valónk akad. Vas megye késő középkori ispáni listája remek bizonyosága a korai újkorra kiforrt látszó örökös vagy örökös jellegű világi ispánságoknak.¹⁶ A Monyorókeréki Ellerbachok jól magyarázható ispánságát leszámítva a megye élén meglepő módon két család, a Vassal inkább északi, Sopron megyei vagy ahhoz közeli uradalmaikkal szomszédos Kanizsaiak és a délen, jobbára a zalai határvidéken elfekvőségekkel rendelkező Felsőlendvai Szécsiek osztoztak. Meglepő, de tény: a megye harmadik legfőbb arisztokratái, az Újlakiak szóba sem kerültek az ispánsággal összefüggésben. Ami a tényleges számokat illeti: a most áttekintett hatvannyolc esztendőből harmincnegyben valamely Kanizsai, míg huszonnyolcban egy Szécsi ült az ispán képzeletbeli székében; vannak évtizedek, amikor – biztosan kissé „szűkösen” – egyszerre. Az utóbbi évek kutatásai ugyanakkor rámutattak arra is, hogy ez a jelenség korántsem magában álló. Noha arról beszélünk, hogy egy-egy megye kiemelkedő birtokmennyiséggel bíró családja adta szinte állandóan ugyanazon megye ispánját is, vitathatatlanul elhamarkodott, a tendenciák ugyanakkor határozottan látszanak. A szűkebb régióból kitekintve, mindez különösképpen is igaznak tűnik. Példaként citálható ide, hogy Szabolcs megye élén 1461–1471 között Várdai István kalocsai érsek állt, míg Szatmárt 1457–1532 között (rövid megszakításokkal) az ecsedi Batori család egy tagja irányította.¹⁷

Ami az alispánok kérdését illeti, személyük akkor válik igazán jelentőssé, ha legalább egy részüket lehetőségünk adódik nagy biztonsággal valamely arisztokrata és persze az ispáni címet (is) viselő családhoz kapcsolni. Ebben az országos és megyei archontológiával párhuzamosan készülő várbirtokos adattár nyújthat segítő kezét.¹⁸ Felhasználásával nem egy esetben meglehetősen biztonsággal tudjuk a Szécsi vagy a Kanizsai családhoz kapcsolni

13 C. TÓTH Norbert: Szabolcs megye ismeretlen ispánjai Mátyás király uralkodása idején. *Szabolcs–Szatmár–Beregi Szemle* 42. (2007) (a továbbiakban: C. TÓTH: Szabolcs ispánok) 154–163. (Itt a megyei archontológia Mátyás-kori javított újraközlése is megtalálható.)

14 HORVÁTH Richárd: A Felső Részek kapitánysága a Mátyás-korban. In: *Századok* 137. (2003) 939–940.

15 Lásd újabban a kérdéskör legteljesebb összefoglalásában: DOMINKOVITS Péter: A rendi jogok védelmezője – a központi utasítások végrehajtója: a 17. századi magyar vármegye. In: *Századok* 139. (2005) 880–883.

16 A témához legutóbb átfogóan: TRINGLI: Megyék 508–509.; lásd továbbá: C. TÓTH Norbert: Hereditary Countships in the Age of Sigismund of Luxemburg. [Kézirat, 2009] Sajtó alatt.

17 C. TÓTH: Szabolcsi ispánok 161., valamint Szatmár passim. Vö. továbbá: HAJNIK Imre: Az örökös főispánság a magyar alkotmánytörténetben. Budapest, 1888. 6–7. (Értekezések a történelmi tudományok köréből 13. kötet, 10. füzet)

18 HORVÁTH Richárd: A középkori Magyarország várai és azok birtokosai, tisztségviselői 1458–1526. [Kézirat] Budapest, 2010.

valamely korábban nehezen azonosítható alispánunkat. Ugyancsak ennek megtételében lehetne segítségünkre a Vas megye területén királyi emberként előforduló személyek összegyűjtése. Minthogy a királyi emberekről ma már elég biztosan tudhatjuk, hogy azért kerültek a mindenkori adományos iktatóparancsába, mert neveiket épp a kedvezményezett adta meg a kancellária számára,¹⁹ így jó eséllyel lehet rokoni és/vagy familiárisi kapcsolatokra bukkanni a megadományozott nagybirtokosok és példának okáért kisebb vasi nemesi családok között, ami megint csak a régió nemesi társadalmának vizsgálatához szolgálatot kiigéző adatokat.

A BEVEZETŐBEN NEM EMLÍTETT, DE AZ ARCHONTOLÓGIÁBAN ELŐFORDULÓ
FORRÁSOK ÉS SZAKMUNKÁK RÖVIDÍTÉSJEGYZÉKE:

- ÁLDÁSSY: Enyingi Török – ÁLDÁSSY Antal: Az Enyingi Török család czimeres-levele 1481-ből. (Színes címerképpel) In: *Turul* 15. (1897) 33–34.
- Alsó-szlavóniai okmt. – Alsó-szlavóniai okmánytár (Dubicza, Orbász és Szana vármegyék) 1244–1710. Szerk.: Thallóczy Lajos és Horváth Sándor. Budapest, 1912. (Magyarország melléktartományainak oklevéltára. Harmadik kötet.)
- Balassa – A Balassa család levéltára 1193–1526. Fekete Nagy Antal kézirat alapján sajtó alá rendezte és szerkesztette: Borsa Iván. Budapest, 1990.
- Békeszerződések – KÖBLÖS József, SÜTTŐ Szilárd, SZENDE Katalin: Magyar békeszerződések 1000–1526. Pápa, 2000.
- BÓNIS: Petróci Hencelfi – BÓNIS György: Egy Jagelló-kori magyar jogász. (Petróczi Hencelfi István) In: *A Szegei Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve*. Szerk.: Schulteis Emil. Budapest, 1953. 5–24.
- BÓNIS: Jogtudó értelmiség – BÓNIS György: Jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon. Budapest, 1971.
- DF, DL – Magyar Országos Levéltár, Budapest. Diplomatikai Fényképgyűjtemény, Diplomatikai Levéltár.
- DRH – Decreta Regni Hungariae 1458–1490. Francisci DÓRY collectionem manuscriptam additamentis auxerunt, commentariis notisque illustraverunt Georgius BÓNIS, Geisa ÉRSZEGI, Susanna TEKE. Budapest, 1989.
- FALLENBÜCH: Főispánok – FALLENBÜCH Zoltán: Magyarország főispánjai 1526–1848. Budapest, 1994.
- FÖGEL: II. Ulászló – FÖGEL József: II. Ulászló udvartartása. (1490–1516) Budapest, 1913.
- Fol. Hung. 1093. – Országos Széchényi Könyvtár, Budapest. Kézirattár. Fol. Hung. 1093.: NAGY Imre: Vas megye tisztii kara. Kéziratok adatgyűjtés a megyei és káptalani tisztségviselőkről (1141–1837).
- Guary – SÖRÖS Pongrácz: A Pannonhalmán őrzött Guary-levéltár Mátyás-kori kiadatlan oklevelei. Első és második közlemény. In: *Történelmi Tár. Új folyam* 11. (1910) 270–291., 405–429.
- Guary új – NEUMANN Tibor, VAJK Ádám: A Guary-levéltár oklevelei 1490–1541. Fons 10. (2003) 119–167.
- HÁZI 28–32. – HÁZI Jenő: Vas megyei középkori oklevelek, 28–32. közlemények. In: *Vasi Szemle* 31. (1977) 594–598., *Vasi Szemle* 32. (1978) 133–136., 297–300., 444–448., 618–621.
- HAVASSY: Heves – HAVASSY Péter: Heves megye középkori tisztségviselői. Eger, 1986. (*Studia Agriensia* 6.)
- HO – Hazai Okmánytár IV. Szerk.: Nagy Imre, Stummer Arnold, Ráth Károly, Véghely Dezső. Győr, 1867. (*Codex Diplomaticus Patrius IV.*)
- IVÁNYI: Körmendi lev. – Iványi Béla: A körmendi levéltár missilis levelei. Körmend, 1943. (1. rész, középkor, 1454–1526). (*Körmendi Füzetek* 5.)
- Jajca – Jajca (bánság, vár és város) története 1450–1527. Írta: Thallóczy Lajos. Az oklevéltárát szerkesztette: Horváth Sándor. Budapest, 1915. (Codex diplomaticus partium regno Hungariae adnexarum. Magyarország melléktartományainak oklevéltára. Negyedik kötet. *Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria*. Vol. XL.)
- JÁSZAY: Magyar nemzet – JÁSZAY Pál: A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után I. Pest, 1846.
- KATONA VIII/XV. – Historia critica regum Hungariae stirpis mixtae. Ex fide domesticorum et exterorum scriptorum concinnata a Stephano KATONA. Colotzae, 1792. Tomulus VIII., ordine XV. Ab anno Christi MCCCCLXV ad annum usque MCCCCLXXV.

19 ENGEL Pál. Királyi emberek Valkó megyében. In.: Uő.: *Honor, vár, ispánság. Válogatott tanulmányok*. Szerk.: Csukovits Enikő. Budapest, 2003. 590–596. (Millenniumi magyar történelem)

- Kóta – Középkori oklevelek Vas megyei levéltárakban I. Regeszták a vasvári káptalan levéltárának okleveleiről (1130) 1212–1526. Készítette: KÓTA Péter. Szombathely, 1997. (Vas megyei levéltári füzetek 8.)
- KUBINYI: Bárók – KUBINYI András: Bárók a királyi tanácsban Mátyás és II. Ulászló idején. In: *Századok* 122. (1988) 147–215.
- KUBINYI: Adalék – KUBINYI András: Adalék a katonák fegyelmezéséhez Mátyás hadseregében és a királyi kapitány hatásköre. In: Uő.: *Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és Jagelló-kor hadtörténete*. Budapest, 2007. 105–113.
- KUBINYI: Udvarbírók – KUBINYI András: A budai vár udvarbírói hivatala 1458–1541. Kísérlet az országos és a királyi jövedelmek szétválasztására. In: Uő.: *Tanulmányok Budapest középkori történetéről I.* Budapest, 2009. 241–268.
- MIKÓ: Feliratok – MIKÓ Árpád: D. O. M. All' antica feliratok és a reneszánsz stílus a Jagelló-kori Magyarországon. In: „*Nem súlyed az emberiség!*”... *Album amicorum*. Szörényi László LX. születésnapjára. Főszerk.: Jankovics József. Budapest, 2007. 1195–1205.
- NEUMANN: Békekötés Pozsonyban – NEUMANN Tibor: Békekötés Pozsonyban – országgyűlés Budán. A Jagelló–Habsburg kapcsolatok egy fejezete (1490–1492). Első közlemény. In: *Századok* 144. (2010) 335–372.
- PÁLOSFALVI: Bajnai Both – PÁLOSFALVI Tamás: Bajnai Both András és a szlavón bánág. Szlavónia, Európa és a törökök, 1504–1513. In: *Honoris causa. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére*. Szerk.: Neumann Tibor, Rácz György. Budapest-Piliscsaba, 2009. 251–300. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 40. – *Analecta mediaevalia* III.)
- PÁLOSFALVI: Grebeni Hermanfi – PÁLOSFALVI Tamás: Grebeni Hermanfi László alnádor. Egy tekintélyes szlavón köznemesi politikus pályaképe. (Második közlemény) In: *Századok* 142. (2008) 267–314.
- PESTY: Szörényi bánág – PESTY Frigyes: Szörényi bánág és Szörény vármegye története I. Budapest, 1877.
- SO – Sopron vármegye története. *Oklevéltár* I–II. Szerkesztette: NAGY Imre. Sopron, 1889–1891.
- SOLYMOSI: Kőzeg – SOLYMOSI László: Kőzeg 1490. évi feladása. In: *Vasi Szemle* 37. (1983.) 94–101.
- Sopron – HÁZI Jenő: Sopron szabad királyi város története. Sopron, 1921–1929. *Oklevéltár* I. rész 1–6. kötetek. Oklevelek, levelek és iratok 1162-től 1531-ig.
- Sümeghy: Sopron – SÜMEGHY Dezső: Sopron vármegye levéltárának oklevél-gyűjteménye. I. rész: középkori oklevelek (1236–1526). Sopron, 1928.
- Szerbia – A Magyarország és Szerbia közti összeköttetések oklevéltára 1198–1526. Szerk.: THALLÓCZY Lajos és ÁLDÁSSY Antal. Budapest, 1907. (Magyarország melléktartományainak oklevéltára. Második kötet. Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria XXXIII.)
- TELEKI: Hunyadiak – TELEKI József: A Hunyadiak kora Magyarországon I–XII. Pest, 1852–1857.
- TT 1887. – SCHÖNHERR Gyula: A bécsi udvari kamara levéltárának magyar vonatkozású oklevelei. Első közlemény. In: *Történelmi Tár* 10. (1887) 559–575.
- Urk. Sieb. VI. – Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. VI. (1458–1473). Begründet von Franz ZIMMERMANN. Hrsg. Gustav GÜNDISCH, Herta GÜNDISCH, Gernot NUSSBÄCHER, Konrad G. GÜNDISCH. Bukarest, 1981.
- VARGA: Szlavónia – VARGA Szabolcs: Szlavónia berendezkedése a késő középkor és kora újkor határán. (1490–1540) Pécs, 2008. [Phd disszertáció, kézirat]
- Zala tört. – HOLUB József: Zala megye története a középkorban. Első kötet: A megyei és egyházi közigazgatás története. Pécs, 1929.
- ZO II. – Zala vármegye története. Oklevéltár I–II. Szerkesztette: NAGY Imre, VÉGHÉLY Dezső, NAGY Gyula. Budapest, 1886–1890.

Kanizsai László (1458–1464)²⁰ 1458. IV. 28. (Sopron I/4. 277., Reiszig 19.)
1464. IV. 25-ig (Sopron I/5. 116., Reiszig 20.)²¹

20 1459. ápr. 24–1461. szept. 27. között erdélyi vajda. ZO II. 574–575., DL 15644. – 1458. ápr. 28–júl. 26., valamint 1464. máj. 27–1468. jan. 29. között királyi lovászmester. Sopron I/4. 277., DL 15270., DF 240491., Urk. Sieb. VI. 327. – 1458. ápr. 28–1465. jún. 4. között zalai ispán. Zala tört. 468–470. – 1460. XI. 2. soproni ispán. SO II. 408.

21 Kanizsait másnap, 26-án a király egy privilégiumában már csak zalai ispánként említik! DL 15681. – Közbeszóleg 1458. nov. 6-án Kanizsai Imre *Zaladiensis, Castriferrei et Soproniensis, necnon Wesprimiensis comitatum capitaneusként* szerepel. Sopron I/4. 321.

Polányi Tamás ²²	1460. X. 26. (DL 58134.) – 1463. II. 14. (Házi 28. 596–597.)
Szerdahelyi János	1460. X. 26. (DL 58134.)
Billei György	1461. IX. 7. (DL 44988.) – 1462. III. 8. (DL 15708., Reiszig 25.)
Rumi Osvát, ²³ Szepteki János ²⁴	1463. IV. 18. (DF 262144.)
Patyi Mihály, Gyarmati Ferenc	1464. I. 4. (DF 279227.)
Gersei Pető Miklós (1459., 1461–1462) ²⁵	1459. V. 23. (DL 93296.) 1459. VIII. 3. (Zala tört. 468., Reiszig 19.) 1461. IX. 27. (DL 15644.) ²⁶ 1462. V. 6. (DL 15719., Reiszig 19.)
Gersei Pető György (1461) ²⁷	1461. IX. 27. (DL 15644.) ²⁸
Kanizsai Miklós (1462) ²⁹	1462. VIII. 17. (SO II. 420., Reiszig 19.) ³⁰
Nagy Benedek, Ternyei Barnabás	1464. VIII. 6. (DL 68393.)
Török Ambrus (1464) ³¹	1464. IX. 13–14. (DL 88403., DL 88404.) ³²

- 22 A család hagyományosan Kanizsai familiáris. Ebbéli működésük 1438-tól igazolható. ENGEL: Arch. II. 197. – 1462. jún. 12–1463. márc. 28. között sárvári várnagy, Kanizsai familiáris. HO IV. 408–409., DL 15740. – 1473. márc. 29-én németújvári várnagy. DL 17442. – 1463. januárjában (azaz még igazolhatóan alispánsága idején), amikor Újlaki Miklós németújvári uradalmát újólga adományul nyerte, a királyi udvarból kiküldött emberek között szerepelt Polányi Tamás és János. Balassa 360.
- 23 Osvát 1459 októbere és 1462. márc. 17-e között zalai alispán, Kanizsai familiáris. Zala tört 469.
- 24 1457. máj. 2-án már említik vasi alispánként. ENGEL: Arch. I. 230. – 1462. nov. 11. és 1463. máj. 12. között zalai alispánként is kimutatható Kanizsai familiárisként. Vö. Zala tört. 469. – Alighanem azonos lehet az 1475. VI. 21-én említett Szepteki János körmendi várnaggyal. DL 93487.
- 25 1457. márc. 21–szept. 30. között királyi lovászmester. ENGEL: Arch. I. 43. – 1461. jan. 26-án királyi, majd 1461. szept. 27-én királynéi pohárnokmester. TELEKI: Hunyadiak XI. 7., DL 15644. – 1459. aug. 3–1462. máj. 29. között zalai ispán. DL 67832., DRH 128–129.
- 26 Gerseiék kinevező levele, ami bizonyítja, hogy 1459-ben elveszítették az ispánságot, alighanem a Mátyás elleni III. Frigyes-féle lázadásban való részvétel miatt. Az oklevél szövegét lásd a Függelékben.
- 27 További tisztsége jelenleg nem ismert.
- 28 Lásd fentebb a Gersei Pető Miklósnál írottakat.
- 29 1460. márc. 12–1462. aug. 24. között zalai ispán. Zala tört. 468. – 1460. nov. 2–1462. aug. 14. között soproni ispán. SO II. 408–409., 420.
- 30 Reiszig alapján téves kelettel, véleménye szerint a helyes kelet: aug. 24. Az oklevél eredetije (DL 15764.) azonban az aug. 17-i dátumot tartalmazza: *feria tertia post Assumptionis Marie*.
- 31 1452. máj. 10-én kapuvári, 1451. szept. 20–1453. szept. 14. között lékai, 1457. szept. 19–1457. okt. 18-a között sárvári várnagy. ENGEL: Arch. I. 337., 357., 406. – 1458. júl. 25-ét megelőzően Újlaki Miklós németújvári várnagy. DL 15268. – 1459. nov. 14–1461. márc. 16. között Újlaki kaposújvári várnagy. DL 15419., DL 15552. – 1461. aug. 1–szept. 16. között a Kanizsai békavári várnagy. ZO II. 577., DL 102149. – 1462. nov. 25-én *aule nostre* [ti. a királyé] *familiaris*. DL 88382. – 1464. jún. 26–1465. márc. 1-e előtt soproni városkapitány és megyésispán is egyben. Sopron I/5. 127., 164. – 1466. febr. 2–ápr. 3. között krupai (Zágráb m.) királyi kapitány. DF 255787. – 1468. nov. 23-án budavári provizor. KUBINYI: Udvarbírók 264–265., az oklevél kiadásából tévesen átvett nov. 2-i dátummal. – 1473. aug. 14-én Újlaki Miklós bosnyák király jajcai udvarbírója. Uo. 265. – Több irodalmi adat alapján (PESTY: Szörényi bánság 285–286., ÁLDÁSSY: Enyingi Török 33.) 1479-ben szörényi bán is volt, de mindez forrással jelenleg nem igazolható. Amit e tisztségről jelenleg tudunk, az alábbi: 1478. nov. 30-án még üresedésben volt (DL 18146.), míg 1480 februárjában már Patócsi Bertalan a viselője. TELEKI: Hunyadiak XII. 115–117.
- 32 Minekutána soproni városkapitánysága és soproni ispánsága már júniustól igazolható (lásd az előző jegyzetben írottakat), valamint Kanizsai László vasi ispánságának végét meglehetősen jól datálhatjuk április végére, így jó eséllyel feltehető, hogy Ambrus akár már 1464 májusától fogva Vas ispánja lehetett.

Patyi Mihály, Gyarmati Ferenc	1464. X. 5. (DF 285196.)
Ellerbach Bertold (1465–1469) ³³	1469. VI. 17. (DL 36706., Reiszig 20.) ³⁴
Sitkei Antal ³⁵	1465. VII. 24. (DL 45176.) – 1469. X. 1. (DL 58149.)
Koltai György	1465. VII. 24. (DL 45176.) – 1469. IV. 5. (DL 68417.)
F. lendvai Szécsi Miklós (1470–1471) ³⁶	1470. IV. 3. (Zala tört. 470., Reiszig 20.) 1471. VIII. 1. (Zala tört. 470., DL 93445.)
Nádasdi László, ³⁷ Egervári Mihály ³⁸	1470. VII. 9. (DL 49797.) – 1471. VIII. 12. (DL 68426.)
Nádasdi László, Sitkei Antal	1471. X. 21. (DL 101765.)
[Ismeretlen] (1472–1475) ³⁹	
Kámoni János	1472. VII. 13. (DF 285182.)
Szentmiklósi Pál	1472. IX. 8. (DL 58153.)
Herreházi György	1473. V. 24. (Guary 288–289.)
Bozsoki Kis Albert	1473. V. 24. (Guary 288–289.) – 1474. 00. 00. (Fol. Hung. 1093., fol. 13.)
Gyulakúti Balázs	1473. III. 29. (DL 58157.)
Temesközi Forgács Imre	1473. III. 29. (DL 58157.)
<i>Urbanus de [...]</i>	1474. 00. 00. (Fol. Hung. 1093., fol. 13.)
Vati Rákos Albert, ⁴⁰ Turóci Mihály ⁴¹	1474. IV. 11. (Guary 405.) – 1475. XII. 11. (DL 45627.)
- 33 1464. máj. 27–1465. szept. 3. között királyi lovászmester. DF 240491., DL 13736. – 1465. szept. 20-tól feltehetően (Sopron I/5. 205–206.), míg 1466. jan. 2–1467. jún. 27. között bizonyosan erdélyi vajda. DL 15478., DF 248719.
- 34 Minthogy Sitkei Antal Ellerbach ismert ispánsági időszakában mutatható ki alispánként, így első feltűnése (1464. júl. 24.) *vélhetőleg* már Bertold vasi ispánságát is jelölheti alkalmasint Török Ambrus társaként. DL 45176. – Hasonló a helyzet 1466. ápr. 21-én. Az oklevél *intitulatiojában* ugyan nem szerepel Bertold vasi ispánsága csak erdélyi vajdasága, de az irat egy parancslevél, melynek címzettye Vas megye hatósága. Ebben Bertold meghagyja, hogy a megyei hatóság Söptei Pázmány Pétert ne háborgassa hadbavonulás miatt. Mint-hogy erdélyi vajdaként ilyet aligha adhatott ki a nyugati határszélen, így ispáni tisztsége jó okkal feltételezhető. Az oklevél Vépén, azaz Ellerbach birtokon kelt.
- 35 1458-ban a Marcaliak szentgyörgyvári uradalmának felét vette zálogba a birtokok előző zálogbirtokosaitól, Nádasdi Darabos Lászlótól (későbbi alispántársától) és a Hosszútótiaktól. DF 253897.
- 36 1469. márc. 1–1471. febr. 25. között királyi lovászmester. Katona VIII/XV. 371–372., Alsó-szlavóniai okmt. 204–205. – 1470. ápr. 3–1471. aug. 1. között zalai ispán. Zala tört. 470. – 1471. febr. 5-től vélhetően 1487. aug. 1-ig aradi ispán. DL 17154., DL 19303. – 1481. júl. 2-től bizonyosan 1485. nov. 5-e előttig királynéi lovászmester. DL 18510., DL 101018. – 1484. ápr. 16-án *ianitorum nostrorum magistris nostre reginalis maiestatis*, azaz királynéi ajtónállómester. DL 100989.
- 37 1430. nov. 30. felsőlendvai várnagy, Szécsi familiáris. ENGEL: Arch. I. 312. – 1481. máj. 15-én Újlaki kaposújvári várnagya. DL 88671. – Testvére, Jakab 1451-ben ugyancsak Szécsi familiárisként zalai, illetőleg nagybátyja, Lukács 1438-1439-ben Szécsi Miklós ispánsága alatt vasi alispán. ENGEL: Arch. I. 229., 238. – 1454. szept. 28–1457. jún. 27-e között szerepel vasi alispánként. ENGEL: Arch. I. 230. – 1458-ban a Marcaliak Zala megyei szentgyörgyvári uradalma felének egyik zálogbirtokosa. DF 253897. – 1459-ben Csapi Andrással közösen nyert kastélyépítési engedélyt. DF 259129.
- 38 1446-ban Szécsi János familiárisaként szerepel. ENGEL: Arch. II. 67. – 1456. dec. 16–1457. máj. 12. között Szécsi Miklós zalai alispánja. ENGEL: Arch. I. 239. – 1464. okt. 4–okt. 25-e között ismét Zala megye alispánja, Kanizsai László ispánsága idején. DL 16069., DL 16072.
- 39 Ezekből az évekből ispán említését nem ismerjük. Szécsi Miklós további ispánsága az alispáni névsorban bekövetkező változás okán kevésbé képzelhető el. Ugyancsak az alispáni névsor hektikussága sugallhatja az ispáni szék körüli esetleges gyakori változásokat, eddig kevésbé vizsgált politikai változásokat.
- 40 1464-ben *litteratus*ként említik. DL 45116. – 1476. jan. 29-én Turóci Mihállyal együtt Sopron megye rábaközi székének alispánja. SO II. 497–498. Sopron ispánja ekkor Mischulinger Vilmos. Vö. DL 88588., DL 88778.
- 41 1475. máj. 1-én soproni alispán. DF 263625.

Kanizsai László (1476–1477) ⁴²	1476. VI. 24. (DL 88581.)
Ládonyi Lukács, ⁴³ Iváni Tamás ⁴⁴	1476. IV. 1. (DL 48913.) – 1476. VI. 10. (DL 93500.)
[Baumkircher Vilmos] (1478) ⁴⁵	1478. 00. 00. ⁴⁶
Chertes-i Zay Miklós	1478. VII. 1. (Guary 405–406.)
[Ismeretlen] (1479–1482) ⁴⁷	
Gosztonyi Vencel ⁴⁸	1478. X. 5. (DL 45746.) – 1479. I. 18. (DF 261608-609.)
Szarvaskendi Sibrik László ⁴⁹	1479. IV. 26. (DL 93527.) – 1480. III. 27. (DL 70049.)
Boldogasszonyfalvi Loránd Mihály	1480. V. 22. (DL 93535.) – 1481. X. 7. (DL 58180.)
Sitkei Antal, Polányi János ⁵⁰	1482. III. 30. (DL 100989.)
Batthyány Boldizsár (1483–1484) ⁵¹	1484. VIII. 11. (DL 101774.) ⁵²
Salamonfalvi Miklós	1483. III. 31. (DL 45945.)
Parlagi Miklós	1483. III. 31. (DL 45945.) – 1485. VI. 6. (DF 261213.)
Kehey Bálint	1483. V. 26. (DF 282156.) – 1485. III. 28. (DL 49572.)
Rádóci János ⁵³	1485. V. 9. (DL 101775.) – 1485. X. 24. (DL 49798.)

- 42 1487–1490 között bécsújhelyi kapitány. KUBINYI: Bárók 205. – 1493. nov. 22–1495. febr. 21-e között dalmát–horvát–szlavón bánként fordul elő. DF 287362., DL 33046. – 1495. jún. 29-től 1496. febr. 11-ig bosnyák/jajcai bán (társa: Pelsőci Bebek János) DL 102268., DL 101789., Jajca 130.
- 43 Sajnos keltezetlen, de ami fájóbb, keltezhetetlen (1465–1475 közé helyezhető) oklevél alapján Garai Jób somlói (Veszprém m.) várnagyaként is feltűnik. DL 48172.
- 44 1475. dec. 16–1476. (dátum nélkül) között kapuvári várnagy, Kanizsai familiáris. SO II. 295–496., DF 265153.
- 45 1492-ből királyi kincstartóként ismert. DF 246391.
- 46 Vilmos ispánságára pillanatnyilag egyetlen – jelen sorok írója számára nem elérhető és ellenőrizhető (lelőhelye: Steiermärkisches Landesarchiv, Graz) – forrást ismerünk Kubinyi András kutatásai alapján. Vö.: KUBINYI: Adalék 111., különösen 35. jegyzet.
- 47 Baumkirchner Vilmos ispánságának vége nem ismert, ráadásul egészen 1483-ig az alispánok személye nem vagy csak nagy bizonytalansággal köthető valamely arisztokrata családhoz. Ennélfogva a megyéispán meghatározása ezekből az esztendőkből több mint bizonytalan.
- 48 1483-ban a vasvári káptalan ügyvédjeként szerepel. Kóta 507.
- 49 1497 áprilisában Alsólendvai Szécsi Miklós és Tamás ügyében eljáró királyi ember. DL 101268. – 1492-ben említik mint az 1490/91-es eseményekben részt vett Ellerbach familiáris. ZO II. 633–634. – 1505. okt. 13-án részt vett a rákosi határozatok megalkotásában, mint Vas megye küldötte. Társa Sitkei Gergely volt. DL 39335.
- 50 1463-ban, amikor Újlaki Miklós németújvári uradalmát újjólag adományul nyerte, a királyi udvarból kiküldött emberek között szerepelt Polányi Tamás és János. Balassa 360.
- 51 1475-től 1478 decemberéig folyamatosan *aule regis iuvenis*, azaz királyi apród. PÁLOSFALVI: Grebeni Hermanfi 303., DL 100903., DL 100911. – 1479-ben erdélyi királyi adószedő (*dicator*) DL 101772. – 1481-ben szlavóniai adószedő. PÁLOSFALVI: Grebeni Hermanfi 302–303. – 1482–1483 között rakonoki és medvevári, majd 1483-tól 1490-ig községi királyi kapitány. DL 101872., DL 101097. – 1493. máj. 1-én és 1496. dec. 16-án jajcai bánként említik. DL 103998., Jajca 139. – 1498-ban János Albert (1492–1501) lengyel királynál járt királyi követként. DL 101792. – 1509–1517 között szlavón vicebán. DL 37857., DL 33823. – 1518 nyarától, azaz Újlaki Lőrinc országbírói kinevezésétől 1520-ig alországbíró. DL 62046., BÓNIS: Jogtudó értelmiség 358.
- 52 Noha Batthyány csak 1484 nyarától mutatható ki Vas megye élén, de itteni tisztségviselése némileg korábbra helyezhető. Minthogy Kőszeg 1483. január 20–25-e között teljessé vált Mátyás és hadai általi elfoglalásától kezdődően Batthyány egészen a király haláláig kapitányként állt a vár és a város élén, jó eséllyel feltehető, hogy vasi ispánságát a város elestétől keltezhetjük. A vár és a város elestének pontos datálásához: SOLYMOSSI: Kőszeg 94–95.
- 53 1482 márciusában Szécsi Miklós birtokügyében szerepel királyi emberként. DL 100989.

Ellerbach János (1485–1499) ⁵⁴	1489. IV. 16. (DL 19510., Reiszig 20.) ⁵⁵ 1499. III. 29. (DL 20827., Reiszig 20.)
Polányi János	1486. X. 9. (DL 46050.) – 1489. VI. 30. (DL 68446.)
Herényi Cseke György ⁵⁶	1492. VIII. 6. (Guary új 123.) – 1493. III. 4. (DF 282037.)
Rádóci Sebestyén	1495. IV. 6. (DL 20276., Reiszig 25.)
Rádóci Györgyi János	1495. IV. 6. (DL 20276., Reiszig 25.) – 1497. X. 7. (Guary új 132–133.)
Szarvaskendi Sibrik László	1498. VII. 12. (DL 48927.) – 1499. I. 21. (DL 888433.)
Petróci Hencelfi István ⁵⁷	1498. VII. 12. (DL 48927.) – 1499. XII. 2. (DL 68472.)
Kanizsai György (1499–1507) ⁵⁸	1501. 00. 00. (Fol. Hung. 1093., fol. 14.) ⁵⁹ 1505. XI. 24. (DL 21511.)
Sitkei Gergely ⁶⁰	1499. VIII. 21. (DL 58205.) – 1507. IX. 13. (DL 48934.)

54 Jelenleg csak vasi ispáni tisztsége ismert.

55 1485-től induló ispánsága csupán feltételezhető, de ezt két közvetett indok is alátámasztja. 1. Az alispánok sorában épp ezen esztendő őszétől látható határozott változás, ami sejteti az ispán személyének változását is (ráadásul Polányi János később épp Ellerbach alatt mutatható ki alispánként. Vö. az 1489. évi adatokkal!). 2. Ellerbach Jánost az 1485 előtti oklevelek kizárólag *egregius* jelzővel illették (pl. DL 101028., 1482-ből), míg ezen oklevélünk kelte után jelzője következetesen *magnificus*-ra cserélődött. Pl. DL 101229., DL 101233., DL 101244., DF 285194. Sőt. 1489. jan. 20-án egy oklevélben János *magnificus*, míg testvére *egregius* volt. DL 68445. Minekutána Ellerbach Jánosnak eleddig bárói tisztsége nem ismert, így logikus arra gondolnunk, hogy ispáni tisztsége hozta magával e jelzős megnevezés átalakulását. – Ugyancsak itt kell elmondani, hogy 1490–1498 között ispáni említését nem ismerjük, ugyanakkor komoly indokok támasztják alá, hogy feltételezzük ispánsága folyamatos voltát. Egyfelől az 1490/91. évi Miksa-féle hadjárat folyamán az Ellerbach testvérek (János és István) hamar csatlakoztak a Habsburg uralkodóhoz (DL 107924., az oklevél ismeretét Neumann Tibornak köszönöm), így ispáni leváltásukra aligha kerülhetett sor, hisz Vas elsők között került Miksa hadainak ellenőrzése alá. 1491-ben azután nevük szerepel a pozsonyi békeszerződés amnesztiát kimondó részletében (Békeszerződések 255, familiárisaikra pedig lásd 1492-ből: ZO II. 633–634.), ennél fogva II. Ulászló aligha kockáztatta meg a frissen hűségére tért, határmenti főúr elmozdítását, így a jelek szerint Ellerbach János 1499. évi haláláig (lásd a 61. jegyzetben írottakat) ispán volt. Az 1490/91. évi eseményekre úgy a források, mint az irodalom teljeskörű feltárásával: NEUMANN: Békekötés Pozsonyban 335–372.

56 A Herényi Csekékről jelenleg csak annyi ismert, hogy a család egy tagja (Márton) 1497-ben Berzencei Bornemissza János vasi ügyében volt királyi ember. DL 107116.

57 1503-ban szolnoki sókamaraispán – 1505-től 1515 júniusáig királyi ügyigazgató – 1512. II. 6-án a garamszentbenedeki apátság adminisztrátora – 1515 júliusától 1524 decemberéig országbírói ítélőmester. BÓNIS: Petróci Hencelfi 5–24., BÓNIS: Jogtudó értelmiség 369., ill VIII. tábla.

58 1492. dec. 20–1496. aug. 10. között királyi pohárnokmester. DL 19932., DL 46362., valamint FÓGEL: II. Ulászló 61. – 1494. szept. 4-től 1496-ig (pontosabb datálás nélkül) zalai ispán. ZO II. 635., Zala tört. 472. – 1497 novembere–1499 januárja között, majd 1508. jan. 4-től 1510 tavaszi haláláig dalmát–horvát–szlavón bán. PÁLOSFALVI: Bajnai Both 260., 281., valamint: DL 46413., DL 106877. – Közbeesőleg 1501. ápr. 29–1507. jún. 7-ig nándorfehérvári bán. DL 24618., Szerbia 329. – 1510. aug. 10-e előtt halt meg. REISZIG: Kanizsaiak 76–77.

59 Nagy Imre forráshivatkozás nélküli feljegyzése. – Kanizsai György vasi ispánságát csak nagy bizonytalansággal tudjuk 1507 tájáig elképzelni. Ebben az alispáni névsor ez évi változása jelenthet csupán szerény támogatást. Minthogy azonban utódja Kanizsai László lett, a család ispáni tisztsége voltaképpen korszakunk végéig folyamatosan létezett.

60 1492-ben említik mint az 1490/91. évi események résztvevőjét Ellerbach familiárisként. ZO II. 633–634. Ám láthatólag az új évszázad első éveiben familiárist váltott. – 1505. okt. 13-án jelen volt a rákosi határozatok megalkotásánál mint Vas megye küldötte. Társa Szarvaskendi Sibrik László. DL 39335. – Ugyanebben az esztendőben alispánsága idején említik, hogy Kanizsai György alispánjaként működik. DL 21511. – 1509 novemberében Szécsi familiáris. Kóta 624. Ám ez 1515-re ismét megváltozik, mert akkor már a Kanizsai birtok Sárvár várnagya. DL 68499.

F.lendvai Szécsi Miklós (1500–1501) ⁶¹	1501. II. 16. (DL 70082.)
Polányi Osvát ⁶²	1501. I. 18. (Guary új 142–143.) – 1501. VII. 21. (Kóta 570.)
Szarvaskendi Sibrik László	1501. VII. 26. (Kóta 571.) – 1504. II. 20. (DL 86429.)
F.lendvai Szécsi Tamás (1502–1526) ⁶³	1506. I. 4. (DL 101376.) ⁶⁴
	1526. V. 25. (DL 47667., Reiszig 22.) ⁶⁵
Kanizsai László (1508–1525) ⁶⁶	1513. VII. 5. (Szerbia 340–341., Reiszig 21.)
	1525. I. 14. (DL 25713.)
Nádasdi Darabos Osvát ⁶⁷	1504. X. 7. (Guary új 147–148.) – 1508. VII. 10. (DL 58243.) ⁶⁸
Polányi Imre	1508. II. 7. (DL 58239.) – 1513. IV. 4. (DL 22420–22.)
Sitkei Gergely	1508. VI. 12. (DL 48936.) – 1518. XII. 20. (DF 281399.)
Gosztonyi Bálint ⁶⁹	1511. VIII. 11. (DF 281394.) – 1513. IV. 4. (DL 22420–22.)
Bucsei Benedek ⁷⁰	1515. II. 5. (DL 101475.) – 1518. XII. 20. (DF 281399.)
Szarvaskendi Sibrik László	1519. I. 2. (DF 281404.) – 1521. I. 21. (DL 47400.)
Káldi János	1519. I. 2. (DF 281404.) – 1521. VII. 22. (DL 47430.)
Sitkei Gergely	1520. I. 2. (DL 23473.)
Bucsei Benedek	1522. VII. 28. (DL 104738.) – 1524. XI. 21. (DF 282151.)
Vági Vatai Ferenc	1522. VII. 28. (DL 104738.) – 1525. VII. 31. (DL 47619.)
Csajtai Albert	1524. XII. 12. (DF 282159.) – 1526. VI. 4. (DL 224264.)
Hídvégi Polányi Ferenc	1524. XII. 12. (DF 282159.) – 1526. VII. 10. (DF 253297.)

- 61 Két indok támogatja, hogy Szécsi Miklóst már az 1500. esztendőől ispánnak tekintsük. Egyrészt az alispánok sorában 1499–1501 között mutatkozó hiátus, valamint az ezt követő, jól látható személyi változás. Másfelől Ellerbach Jánosról ismert, hogy 1499 folyamán halt meg, amit sirfelirata minden kétséget kizáróan igazol: *D O M | Domino Ioanni Magnifico Bertholdi Ellerbach Fundatoris | huius Caenobii Filio Domino hic in Monyorókerek | Thomas Bakocz de Erdöd Card(inalis) Strig(ontiensis) Archiepiscopus. | Patriarcha Constantinopolitanus Fratri adoptio ob | pietatem posuit. Obiit ..... 1499.* MIKÓ: Feliratok 1198. Az ispánságban részben öccse, Tamás követte. – A jelek szerint az 1500. esztendőől korszakunk végéig kisebb megszakításokkal a Kanizsai és a Felsőlendvai Szécsiek közösen viselték a megyéispáni tisztséget. Ezt leginkább a kettős alispánságok folyamatos léte és a két, egyidejűleg fungáló alispán familiáris kapcsolatrendszere, illetőleg a számos közel idejű vagy egymást felváltva követő ispáni említések igazolják.
- 62 1502-ben hídvégi (Vas m.) birtokára kastélyépítési engedélyt nyert. DL 58212.
- 63 Jelenleg csak vasi ispáni tisztsége ismert. – 1516-ban I. Miksa császár birodalmi bárói címet adományozott neki. DL 101816.
- 64 Mivel a bizonyított ispánsága alatt (is) kimutatható Sitkei Gergely–Darabos László párosból Sitkeiről jó eséllyel tehető fel, hogy Kanizsai familiáris volt, így Darabos Lászlót tekinthetjük a Szécsiek alispánjának. E László azonban már 1504-től alispánként működött, így Szécsi Tamás első hiteles, 1506. évi előfordulását megelőzően is a megye egyik ispánja lehetett. Alighanem korán meghalt testvérétől, Miklóstól „örökölte” meg a hivatalt.
- 65 1524. aug. 24-ről ismerjük II. Lajos azon oklevelét, amely által Szécsi Tamás visszahelyezte a néhány hónappal korábban tőle levett vasi ispánságba. Az elvétel pontos ideje és indoka jelenleg ismeretlen. TT 1887. 563. – 1526. júl. 13-án Szécsi Tamást már néhaiként említik. DL 47682.
- 66 1521–1522-ben rendi kincstartó (társai: Ráskai Gáspár, Verbóci István és Essegvári Ferenc) DL 25667. – 1525. aug. 31-e és szept. 21-e között halt meg. REISZIG: Kanizsaiak 76–77.
- 67 1509 novemberében Szécsi familiárisként említik. Kóta 624.
- 68 Mivel ezekben az esztendőekben a Kanizsaiak és a Szécsiek egyaránt ispánjai voltak a megyének, az alispánok sztérválasztása nehezen oldható meg. Ennek legfőbb oka, hogy az egyes személyek meglehetősen gyakran változtattak *dominust*, legalább is e két arisztokrata familia esetében. Mindezt a fentebb olvasható, Sitkei Gergelyt érintő adatok szépen illusztrálják.
- 69 1492-ben már Szécsi familiárisként említik az 1490/91. évi események résztvevőjeként. ZO II. 633–634.
- 70 1509 novemberében már Szécsi familiárisként említik. Kóta 624.

- Batthyány Ferenc (1525–[1526]–1534)⁷¹ 1525. XII. 10. (DF 232726.)⁷²
 1526. V. 25. (DL 47667., Reiszig 22.)
- Asszonyfalvi Ostfi László 1525. IV. 3. (Kóta 717.) – 1525. VII. 31. (DL 47619.)

A megye szolgabírái, esküdtei

- Mesteri Dezső János* 1462. VIII. 10. (DL 48906.)
Sárfői Benedek 1464. I. 4. (DF 279227.)
Vadasülési Domokos 1464. VIII. 6. (DL 68393.)
Vadasülési Domokos 1464. X. 5. (DF 285196.)
Sárfői Benedek 1465. VII. 24. (DL 45176.)
Sárfői Benedek 1465. XII. 17. (DL 68397.)
Mesteri Damján 1466. VI. 23. (DL 68407.)
Mesteri Péter: VI. 27. (DL 45313.)
Mesteri Péter 1468. VII. 5. (DL 93391.)
Mesteri Péter 1469. IV. 5. (DL 68417.)
Csempezházi Albert 1469. V. 29. (Guary 278–279.)
Mesteri Péter 1469. V. 29. (Guary 279–280.)
Mesteri Péter 1469. VIII. 28. (DL 58146.)
Mesteri Péter 1469. X. 1. (DL 58149.)
Mesteri Péter 1470. VII. 9. (DL 49797.)
Sárfői Benedek 1470. VIII. 20. (DL 93426.)
Vadasülési Domokos 1470. IX. 24. (DL 68421.)
Vadasülési Domokos 1471. I. 14. (DL 68424.)
Taskándi Ágoston 1471. VI. 2. (DL 68425.)
Taskándi Ágoston 1471. VIII. 12. (Guary 285.)
Unyomi Kwy Gál 1471. X. 21. (DL 101765.)
Owad-i Konch Miklós 1473. V. 24. (Guary 288–289.)
Sárkányi Benedek 1473. III. 29. (DL 58157.)
Mesteri Gáspár Tamás 1474. IX. 26. (DL 45578.)
Sárfői Benedek 1474. X. 24. (DL 93477.)
Hollósi Mihály 1475. VII. 31. (DL 107024.)
Kápolnai János 1475. XII. 11. (DL 45627.)
Telekesi Bedöcs György 1476. VI. 10. (DL 93500.)
Mesteri Gáspár Tamás 1478. VII. 1. (Guary 405–406.)
Mesteri Gáspár Tamás 1478. X. 5. (DL 45746.)
Molnári Hernáld Mihály 1479. I. 18. (DF 261608-609.)
Molnári Hernáld Mihály 1479. IV. 26. (DL 93527.)
Mesteri Gáspár Tamás 1479. VII. 5. (DF 281356.)
Mesteri Gáspár Tamás 1479. IX. 13. (Guary 407–405.)
Mesteri Gáspár Tamás 1480. III. 27. (DL 70049.)
Sali Antal 1480. III. 27. (DL 70049.)
- Kisunyomi Sebök Bálint* 1480. III. 27. (DL 70049.)
Molnári Horvát Mihály 1480. III. 27. (DL 70049.)
Sali Antal 1481. X. 7. (DL 58180.)
Molnári Hernáld Mihály 1483. III. 31. (DL 45945.)
Sali Antal 1484. IX. 1. (DF 282158.)
Molnári Hernáld Mihály 1483. VIII. 31. (DF 209405.)
Csibafalvi Antal 1484. VIII. 29. (DF 259136.)
Magasberki János 1485. III. 28. (DL 49572.)
Balogfalvi Györfi Gergely 1485. V. 9. (DL 101775.)
Molnári Hernáld Mihály 1485. VI. 6. (DF 261213.)
Molnári Hernáld Mihály 1488. IV. 14. (DF 285194.)
Rumi Jób esküdt 1487. V. 6. (DL 107069.)
Sennyei Pál esküdt 1487. V. 6. (DL 107069.)
Gosztonyi Bőd György 1487. VII. 26. (DL 102234.)
Gosztonyi Bőd Gergely 1488. IX. 14. (DF 285194.)
Szentjakabfalvi Basó András 1488. VI. 23. (DF 253254.)
Káldi Szél Miklós 1488. IX. 15. (DL 68443.)
Káldi Szél Miklós 1488. IX. 15. (DL 58186.)
Káldi Szél Tamás esküdt 1488. IX. 15. (DL 58186.)
Káldi Szél Miklós 1489. I. 5. (DL 68444.)
Gosztonyi Bőd György 1489. IV. 27. (Guary 427–429.)
Szentjakabi Balázs 1489. VII. 31. (DF 282186.)
Sőjtöri Kelemen 1489. VI. 30. (DL 68446.)
Egerszegi Kemény László 1492. VIII. 6. (Guary új 123.)
Sárfői Gergely 1493. III. 4. (DF 282037.)
Hollósi Mihály 1496. IX. 30. (DF 272085.)
Hollósi Mihály 1496. XI. 14. (DL 46375.)
Sárfői Gergely 1496. X. 10. (DL 101790.)
Hollósi Mihály 1496. X. 10. (DL 104050.)
Patyi Miklós 1496. IV. 18. (DL 49588.)
Taskándi Chykor András 1497. V. 1. (Guary új 128.)
Patyi Miklós 1497. X. 2. (Guary új 130–132.)
Taskándi Chykor András 1497. X. 7. (Guary új 132–133.)
Boczori László 1498. VIII. 20. (Kóta 556.)
Herényi György 1498. X. 10. (DL 46459.)
Molnári Mátyás 1498. XII. 17. (DL 58200.)

71 1513-ban királyi kamarás. FÖGEL: II. Ulászló 66. – 1515 dec. 12–1517. jún. 10-e között, valamint 1525. nov. 29-én pohámokmesterként szerepel. IVÁNYI: Körmendi lev. 16/75., 20/100., 36/172. – 1520–21-ben az egri püspökség kormányzója. HAVASSY: Heves 30., IVÁNYI: Körmendi lev. 29/145. – 1525. március 12-től 1533 októberéig dalmát–horvát–szlavón bán. VARGA: Szlavónia 323–324.

72 Batthyány ispánságának 1534-es záró dátumát az alábbi műből emeltem át: FALLENBÜCHL: Főispánok 107. Ez az információ alighanem I. Ferdinánd szempontját tükrözi. Magától Batthyánytól származó levélből tudjuk ugyanis, hogy Szapolyai (I.) János király még 1526-ban megfosztotta a vasi ispáni tisztségtől. JÁSZAY: Magyar nemzet I. 349.

- Sárfői Gergely 1499. I. 21. (DL 888433.)
 Boczori László 1499. VIII. 21. (DL 58205.)
 Boczori László 1499. X. 5. (DL 46507.)
 Simonyi Görgy 1501. I. 18. (Guary új 142–143.)
 Boczori László 1501. III. 22. (Kóta 564.)
 Boczori László 1501. III. 29. (Guary új 142–143.)
 Sárfői Gergely 1501. IV. 6. (DL 58210.)
 Boczori László 1501. VI. 28. (Kóta 568.)
 Boczori László 1501. VII. 19. (Kóta 569.)
 Boczori László 1501. VII. 21. (Kóta 570.)
 Boczori László 1502. II. 14. (DL 61939.)
 Boczori László 1502. II. 21. (DL 61940.)
 Molnári Mátyás 1502. X. 17. (DL 58213.)
 Boczori László 1502. X. 17. (Kóta 580.)
 Boczori László 1502. V. 30. (DF 244195.)
 Boczori László 1502. VII. 18. (DL 102689.)
 Sárfői Gergely 1502. X. 30. (Kóta 583.)
 Sárfői Gergely 1502. XI. 7. (Kóta 582., DF 279270.)
 Simonyi György 1502. XII. 5. (Guary új 144–145.)
 Boczori László 1503. III. 6. (DF 248949., DF 278896.)
 Simonyi Görgy 1503. VII. 3. (Guary új 145–146.)
 Molnári Mátyás 1503. VIII. 21. (DF 253271.)
 [Molnári] Mátyás 1504. I. 8. (DF 253100., Kóta 591.)
 Boczor-i László 1504. II. 20. (DL 86429.)
 Molnári Mátyás 1504. IV. 22. (Guary új 146–147.)
 Molnári Mátyás 1504. X. 7. (Guary új 147–148.)
 Boczori László 1504. II. 5. (DL 21249.)
 Boczori László 1504. XII. 2. (DL 61951.)
 Molnári Mátyás 1505. VI. 16. (DF 268241.)
 Boczori László 1505. XI. 24. (DL 21511.)
 Molnári Mátyás 1506. I. 26. (DL 21531.)
 Boczori László 1506. II. 9. (DF 248950., DF 278897.)
 Boczori László 1506. III. 16. (DL 86430.)
 Molnári Mátyás 1507. VI. 7. (DL 58235.)
 Boczori László 1507. VI. 21. (DL 107690.)
 Boczori László 1507. IX. 13. (DL 48934.)
 Boczori László 1508. II. 7. (DL 58239.)
 Boczori László 1508. III. 20. (DL 58241.)
 Molnári Mátyás 1508. III. 20. (DL 58241.)
 Boczori László 1508. V. 1. (DL 48935.)
 Eszákfalvi Vince István 1508. VI. 12. (DL 48936.)
 Unyomi Sándor 1508. VII. 10. (DL 58243.)
 Eszákfalvi Vince István 1509. III. 12. (DL 68487.)
 Kámoni Elek 1509. VI. 18. (Kóta 623.)
 Herényi Miklós 1509. IX. 17. (DL 58245.)
 Szentmártoni István 1509. XII. 3. (DF 281364.)
 Herényi Miklós 1510. IV. 29. (DL 22021.)
 Sárfői Gergely 1510. VIII. 19. (Kóta 628.)
 Molnári Mátyás 1510. XI. 18. (DL 58264.)
 Szentmártoni István 1511. IV. 28. (DF 281365.)
 Szentmártoni István 1511. V. 4. (DL 46971.)
 Molnári Mátyás 1511. III. 31. (DL 22142.)
 Sárfői Gergely 1511. VI. 23. (DL 58255.)
 Molnári Mátyás 1511. VI. 14. (DL 22185.)
 Sárfői Gergely 1512. I. 28. (DL 22271.)
 Kisunyomi Sándor 1512. II. 16. (DL 58261.)
 Szentmártoni István 1512. II. 16. (DF 253100.)
 Sajtóri Szél Bertalan 1512. III. 2. (DL 58262.)
 Kisunyomi Sándor 1512. V. 31. (DL 101446.)
 Molnári Mátyás 1513. IV. 4. (DL 22420-22.)
 Unyomi Sándor 1513. X. 10. (DL 101579.)
 Semyei Sándor 1515. II. 5. (DL 101475.)
 Sárfői Gergely 1515. V. 28. (DL 22682.)
 Sárfői Gergely 1515. VII. 9. (DL 22708.)
 Megyesi Imre 1515. VII. 30. (DL 89051.)
 Megyesi Imre 1515. XII. 31. (DF 253284.)
 Rádóci Filep Mihály 1516. VI. 16. (DL 101494.)
 Rádóci Filep Mihály 1516. VII. 26. (DL 101495.)
 Sárfői Gergely 1516. XI. 11. (DL 22835.)
 Sárfői Gergely 1517. VI. 15. (DL 22931.)
 Sárfői Gergely 1517. VII. 6. (DL 22932.)
 Sajtóri Szél Bertalan 1518. III. 8. (Guary új 151–152.)
 Megyesi Imre 1518. III. 29. (DL 89119.)
 Sajtóri Szél Bertalan 1518. III. 29. (DL 89119.)
 Sajtóri Szél Bertalan 1518. V. 31. (DF 281401.)
 Megyesi Imre 1518. VII. 19. (DL 23056.)
 Rádóci Mihály 1518. XI. 15. (DF 281400.)
 Megyesi Imre 1518. XII. 6. (DF 281398.)
 Megyesi Tamás 1518. XII. 20. (DF 281399.)
 Sárfői Imre 1519. X. 10. (DL 23241.)
 Sárfői Imre 1520. I. 2. (DL 23473.)
 Rádóci Mihály 1520. II. 27. (DL 101821/a.)
 Sárfői Imre 1520. III. 5. (DL 23341.)
 Rádóci Mihály 1520. IV. 16. (DL 101822.)
 Rádóci Mihály 1520. VII. 2. (DL 101823.)
 Sárfői Imre 1520. IV. 2. (DL 23361.)
 Megyesi Imre 1520. XIII. 13. (DF 281406.)
 Sárfői Imre 1520. X. 29. (DL 23453.)
 Rádóci Mihály 1520. XII. 3. (DF 281405.)
 Megyesi Imre 1520. XII. 3. (DF 281405.)
 Sárfői Imre 1520. XII. 17. (DF 273905.)
 Rádóci Mihály 1521. I. 21. (DL 47400.)
 Sárfői Sárji Imre 1521. I. 25. (DL 47401.)
 Sárvári Imre 1521. VII. 22. (DL 47430.)
 Sárfői Gergely 1522. III. 9. (DF 279288.)
 Rádóci Mihály 1522. VII. 28. (DL 104738.)
 Sajtóri Szél Bertalan 1522. IX. 8. (Kóta 691.)
 Telekesi Bedőcs Lőrinc 1523. XI. 8. (DL 47535.)
 Telekesi Bedőcs Lőrinc 1523. XI. 30. (DL 47537.)
 [...] Mátyás 1523. XII. 14. (DL 58341.)
 Tömördi Péter 1524. I. 11. (DF 261755.)
 Patyi Mátyás 1524. VII. 18. (Kóta 707.)
 Unyomi Balázs 1524. XI. 14. (DF 272092.)
 Telekesi Bedőcs Lőrinc 1524. XI. 21. (DF 282151.)
 Telekesi Bedőcs Lőrinc 1524. XII. 12. (DF 282159.)
 Tömördi Péter 1525. IV. 3. (Kóta 717.)
 Telekesi Hidvégi Lőrinc 1525. IV. 24. (DF 285199.)
 Telekesi Bedőcs Lőrinc 1525. VII. 3. (DF 282140.)
 Tömördi Péter 1525. VII. 31. (DL 47619.)
 Telekesi Bedőcs Lőrinc 1526. III. 19. (DL 58362.)
 Patyi Mátyás 1526. III. 19. (DL 58362.)

FÜGGELÉK

1.

1461. szeptember 27. Szécsény

Mátyás király – tekintettel Gersei Pető Miklós és György hűségére – Vas megye ispánságának azon felét, amelyet eladdig Kanizsai László bírt, nekik adományozza, s felszólítja a megye nemességét, hogy őket törvényes ispánukként fogadják el.

Bal oldalán, hajtások mentén szakadozott papíron, a szöveg alatt a király első titkospecsétjének papírfelzetes, ép lenyomata. Hátoldalán újkori utólagos ragasztószalagos megerősítés, ám középkori feljegyzés nem látható DL 15644. (NRA 959-4.)

Relacio Iohannis Pangracz dapiferorum regalium magistri.

Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. fidelibus nostris, universis et singulis nobilibus et alterius cuiusvis status possessionatis hominibus comitatus Castriferrei salutem et gratiam. Quia nos de fide et fidelitate fidelium nostrorum magnifici et egregii Nicolai Pethew de Gerse pincernarum serenissime sponse nostre carissime magistri ac Georgii similiter Pethew de eadem Gerse, fratris sui carnalis ad plenum confisi, eisdem medietatem honoris comitatus predicti, quam hactenus fidelis noster magnificus Ladislaus de Kanysa wayvoda Transilvanus etc. a nobis pro honore tenuit, ab eodem auferentes prefatis Nicolao et Georgio cum omnibus suis solitis iurisdictionibus durante nostre maiestatis beneplacito duximus conferendum, talimodo, ut idem inter alia, que sui officii sunt ad infrascripta sint specialiter obligati, primum ut omnes vos in iuribus et libertatibus vestris solitis conservare debeant teneanturque attendere et pervigiles esse, ut proventus fisci et camere nostre regie de dicto comitatu provenire debentes nobis fideliter amministrent, et quod litteras nostras et mandata regia ab omnibus in comitatu illo effective observari faciant, et deinde, ut libe[...] et progressum salium et monetarum ac omnium officialium nostrorum protegere debeant et defensare. Ideo fidelitati universitatis vestre [...] vestrum harum serie firmiter committimus et mandamus, [quatenus a modo] deinceps prefatos Nicolaum et Georgium Pethew comites vestros honorare et revereri, eiusque iudici et iudicatu [...] ac in omnibus licitis et consuetis, necnon [in his]s, que vobis nostro nomine mandaverint, parere et obedire debeatis et secus facere non presumatis. Presentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum in opido Zechen, die dominico proximo ante festum Beati Michaelis archangeli, anno Domini millesimo quafingentesimo sexagesimo primo quadringentesimo.

2.

1471. június 23. Jihlava/Iglau

Mátyás király megparancsolja Szapolyai István szepesi ispánnak és Kanizsai Lászlónak, hogy Sitkei Gothárdfi János általuk királyi parancsból elfoglalt s időközben tovább adományozott birtokait – miután világossá vált, hogy Gothárdfi Fejérdi János házának felgyújtásában ártatlan – adják vissza eredeti birtokosuknak, s az azokon keletkezett károkat térítsék meg.

Ép papíron, a szöveg alatt Mátyás ún. második kisebb pecsétjének papírfelzetes lenyomata. DL 102587. (Batthyány cs. hercegi lt. Heimiana 551.)

De commissione domini regis Stephano de Bator referente.

Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris magnificis Stephano de Zapolya comiti Scepusiensi ac Ladislao de Kanisa salutem et gratiam. Ex significacionibus prelatorum et baronum ac nobilium regni nostri Hungarie intelleximus, quod fidelis noster nobilis Iohannes Gothardfy de Zythke in facto combussionis domus Iohannis de Feyerd immunis et innocens foret, qua de causa possessiones eiusdem fideli nostro egregio Bartholomeo de Pathoch dispensatori nostro contuleramus, quas eciam per sinistras quorundam relaciones per vos mediantibus aliis litteris nostris occupari fecimus in preiudicium contemptumque iurium eiusdem Iohannis Gothardfy et dampnum manifestum. Et quia prefatum exponentem in iustis suis iuribus et possessionibus sic indebite destitui nolumus, ideo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus statim receptis presentibus dictas possessiones porcionesque et iura possessionaria ubilibet in dicto regno nostro Hungarie existentes per vos modo premissis occupatas alio nostro mandato superinde non expectato remittere et remitti facere, resque et quelibet bona eiusdem reddere et restitui facere, de dampnis et iniuriis tam per Iohannem de Feyerd et Andream de Wgh ac familiares vestros eidem illatis plenariam et omnimodam satisfaccionem adeo impendere debeatis, ut idem nostre superinde quoquomodo non cogatur conqueri maiestati. Secus non facturi, presentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Iglavie, die dominico proximo ante festum Nativitatis Iohannis Baptiste, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, regni nostri anno quartodecimo, coronacionis vero octavo.